

Regionaalhaigla

Sapikivitõbi

Mis on sapikivitõbi

Kirurgilised ravimeetodid

Operatsiooniks valmistumine

Operatsioonijärgne periood

Mis on sapikivitõbi

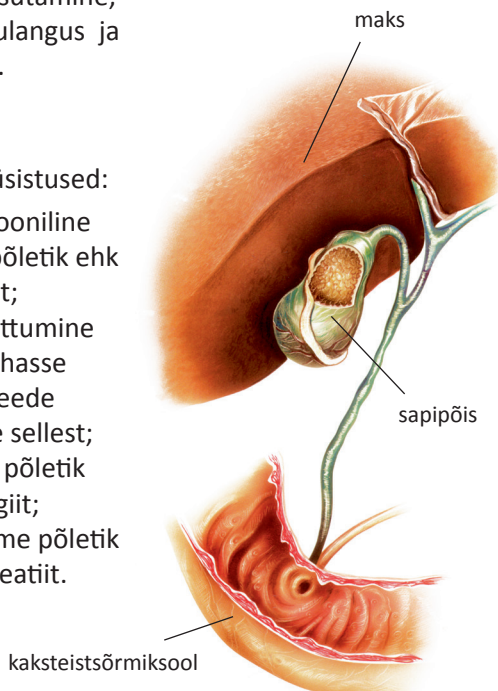
Sapikivid on sapis leiduvatest ainetest moodustunud tihke aine kogumikud, mis üldjuhul asuvad sapi-
pöies. Harvadel juhtudel võivad sapikivid sapi-
pöiest spontaanselt väljuda ning jääda pidama ühissapi-
juhas. Sapikivide mõõtmed võivad olla väga erinevad
– väiksemad sapikivid meenutavad paksu sadet ning
suuremad mitmesentimeetrise diameetriga ümaraid
või kandilisi kive. Sapikivide suurusel ja arvukusel ei
ole seost sümptomite avaldumise tugevusega.

Sapikivide teket soodustavad:

- ülekaal;
- diabeet;
- rasedus;
- vanus – sapikivide esinemissagedus tõuseb koos vanusega;
- naissugu – naistel esineb sapikive 2–3 korda sagedamini kui meestel;
- teatud tüüpi naissuguhormoone sisaldavate prepara-
atide kasutamine;
- kiire kaalulangus ja nälgimine.

Sapikivitõve
võimalikud tüsistused:

- äge või krooniline
sapipõie põletik ehk
koletsüstiit;
- sapikivi sattumine
ühissapijuhasse
ning sapiteede
sulgumine sellest;
- sapiteede põletik
ehk kolangiit;
- kõhunäärme põletik
ehk pankreatiit.

Sümptomid

Tüüpiline sapikivide põhjustatud sümptom on valu või raskustunne keskel ülakõhus või paremal roidekaare all. Harvem võib valu tunda anda paremal keskseljas või abaluu piirkonnas. Valu esineb sageli episoodiliselt (nn sapikoolikud) ning avaldub tihti söömise järgselt. Mõnikord kaasneb valule ka iiveldus, mis võib viia oksendamiseni.

Tugeva paremal või keskel ülakõhus esineva valu korral, millega kaasneb iiveldus või oksendamine ning palaviku tõus, võib kahtlustada ägedat sapipõie põletikku ning sellisel juhul tuleks pöörduda EMO-sse, kuna seisund võib vajada erakorralist operatsiooni.

Kirurgilised ravimeetodid

Vaevuseid põhjustavate sapikivide ainsaks lõplikuks raviks on operatsioon, mille käigus sapipõis koos kividega eemaldatakse. Ilma sümptomiteta sapikivid ei vaja tingimata operatsiooni, kuid sapikivide olemasolu kätkeb endas alatist riski tüsistuste tekkeks.

Eelistatud operatsioonimeetodiks on sapipõie eemaldamine kaamerapildi järgi opereerides ehk laparoskoopiline koletsüstektomia. Operatsioon toimub üldanesteesias.

Operatsiooni alguses täidetakse kõhuõõs süsihappegaasiga (CO₂), et tekitada instrumentide sisestamiseks ja liigutamiseks vajalik tööruum ja nähtavus.

Operatsiooni käigus tehakse naba kohale 3–4 cm lõige, mille kaudu sisestatakse kaamera kõhuõõnde. Järgnevalt tehakse tööinstrumentide jaoks kolm umbes 1 cm nahalõiget parema roidekaare piirkonda.

Sapipõis eemaldatakse spetsiaalsete pikkade instrumentide abil, mis sisestatakse väikeste nahahaavade kaudu kõhuõõnde.

Laparoskoopilise operatsiooni peamiseks eeliseks võrreldes ühe suure haava kaudu opereerimisega on tagasihoidlik trauma kõhuseinale. Sellest tulenevalt on operatsioonijärgne valusündroom vähene ja valu

korral piisab tavalistest käsikäsitlusest olevatest valuvaigistitest. Kiire taastumine tähendab ka võimalust kiiremini argitoimetuste ja töö juurde naasta. Lisaks on lõikusest jääv kosmeetiline defekt minimaalne.

Laparoskoopilise operatsiooni ajal võib tekkida vajadus minna üle lahtisele operatsioonile. Selle põhjuseks võib olla operatsiooniaegne tüsistus (nt verejooks, naaberelundi vigastamine vms), varasematest operatsioonidest tingitud liited kõhuõõnes, operatsiooni ajal avastatud seni diagnoosimata haigus, mida pole võimalik laparoskoopiliselt lahendada või lihtsalt eripärase anatoomia tõttu pole võimalik aru saada sapiteede täpsest kulust.

Operatsiooniks valmistumine

Operatsioonieelselt hinnatakse Teie tervislikku seisundit, võetakse analüüsid ning tehakse EKG.

Anesteesia tegemisele eelneb alati vestlus anestezioloogiga. Vajadusel suunatakse Teid täiendavatele uuringutele.

Enne operatsiooni tuleb ajutiselt lõpetada või asendada verevedeldajad – konsulteerige perearsti või ravimi määranud arstiga.

Teile antakse täitmiseks küsitlusleht, kuhu peate märkima võimalikult täpselt ja põhjalikult andmed oma tervisliku seisundi kohta, varem põetud ja praegused haigused, hiljuti kasutatud ja praegu kasutatavad ravimid, ülitundlikkuse ravimite suhtes, varasemad operatsioonid ning harjumused (sportimine, suitsetamine, alkoholi tarvitamine jm).

Teavitage kindlasti anestezioloogit, kui Teil on varem esinenud probleeme või tüsistusi seoses anesteesiaga.

Operatsioonieelse päeva õhtul sööge kergemini seeditavat toitu ja jooge rohkem vedelikku. Ärge tarvitage alkoholi!

Manustage ainult neid ravimeid, mis on eelnevalt raviarsti või anestezioloogiga kokku lepitud.

Operatsiooni päeval

- **6 tundi enne operatsiooni ei tohi juua piimatooteid ja viljalihaga mahla, süüa, närida nätsu ega suitsetada! 4 tundi enne operatsiooni ei tohi juua ka vett!** Kui olete hiljem söönud või joonud, võib mao sisu narkoosi ajal hingamisteedesse sattuda ja eluohtlikke tüsistusi põhjustada ning Teie tervise huvides tuleb operatsioon edasi lükata või ära jätta.
- Hommikul peske ennast duši all.
- Operatsiooni päeval võtke vaid anestezioloogi lubatud või määratud ravim(id) minimaalse lonksu veega.
- Pöörduge saatekirjal märgitud ajal haigla registratuuri.
- Enne operatsiooni peate allkirjastama nõusoleku operatsiooni ja anesteesia läbiviimiseks.
- Enne operatsioonile minekut tuleb ümber riietuda haiglas antavasse operatsiooniriietusse.
- Võtke ära ja andke osakonnas õe kätte ehted ja rõngad/ needid; prillid ja/ või kontaktläätsed ning eemaldatavad hambaproteesid. Võimalusel jätke ehted koju.
- Käige enne operatsioonile minekut WCs.
- Vajadusel võtke operatsioonituppa kaasa kuuldeaparaat ja/ või astmainhalaator(id).
- Enne operatsiooni raseeritakse opereeritav keha- ja näo piirkond. Põletikuriski vähendamiseks peab raseerimine toimuma vahetult enne operatsiooni, seda ei tohi teha eelnevalt kodus.

Teie operatsioon toimub:

..... 20 a

Kell

Haiglasse tulles võtke kaasa:

- isikut tõendav dokument (ID-kaart, pass, juhiluba);
- saatekiri operatsioonile;
- vahetusjalatsid;
- isiklikud hügieenitarbed;
- soovi korral pidžaama, dressid või hommikumantel (haiglas on lubatud kanda isiklikke riideid).

Koostanud:

SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla
J. Sütiste tee 19
13419 Tallinn
www.regionaalhaigla.ee
info@regionaalhaigla.ee

Teksti koostas päevakirurgia osakonna õendusjuht Janika Rukis.